

Důchodové pojištění a penzijní připojištění, předčasné důchody a předdůchody

Dne 7.11.2012 byly Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schváleny zákony o pojistném na důchodové spoření, tzv. důchodová reforma (zákony č. 426/2011 Sb., 427/2011 Sb. a 428/2011 Sb.), které změnily konečnou podobu penzijního pojištění. Zavedly nově II. pilíř, začaly platit 1.1.2013. **Dne 1.1.2016 nabyl účinnosti zákon č. 377/2015 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ukončení důchodového spoření. Tímto zákonem bylo do zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, promítnuto ukončení důchodového spoření (II. pilíře důchodového systému).

V roce 2023 schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR zákon č. 462/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří, které ovlivní odchod do penze, výpočet výše důchodu a také spoření ve III. pilíři.

Dva pilíře důchodové reformy

Níže uvedené pilíře nejsou vždy vhodné pro všechny občany. Čím starší občan, tím hůře se mu spoří na důchod.

I. pilíř

- **státní důchodové pojištění** je stávající průběžný systém. Všichni pracující odvádějí povinné odvody na důchodové pojištění, v současné době 28 % z hrubé mzdy (zaměstnanec 6,5 % a zaměstnavatel 21,5 %), ze kterého je placen starobní důchod těm, kteří jsou v důchodu. Tento model je zřejmě dlouhodobě neudržitelný a současně pro osoby s nadprůměrnými příjmy i nevhodný.

III. pilíř

- **doplňkové penzijní spoření** - pokrývá současné produkty důchodového pojištění, které využívají kapitálové penzijní připojištění a životní pojištění od komerčních pojišťoven, dále jsou zde zahrnuty zaměstnanecké příspěvky a příspěvky státu. Od 1.1.2013 existují vedle sebe účastnické fondy a původní transformované penzijní fondy (to jsou všechny fondy, které vznikly před listopadem 2011). Nelze v nich přestupovat a mohly přijímat nové klienty pouze do 30.11.2012. Je možný převod prostředků z transformovaného fondu do účastnického fondu (nutné při odchodu do předdůchodu nebo před vyplacením renty). Doplnkové penzijní spoření řeší zákon č. 403/2012 Sb., který byl schválen dne 25.10.2012.

Transformované fondy mají tyto:

výhody: za veškeré zde uložené peníze ručí stát, spořicí nemůže jít do záporného zůstatku, možnost výsluhové nebo pozůstalostní penze,

nevýhody: zhodnocování úspor je na úrovni většinou nižší, než je inflace, nelze si zvolit rentu na dobu určitou,

a **účastnické fondy**, to jsou nově vzniklé fondy, které již mohou být i v propadu cca 20 %, ale zase třeba mohou mít i 20 % zhodnocení investic:

výhody: zhodnocování úspor více způsoby (fond státních dluhopisů, konzervativní fond, vyvážený fond nebo dynamický fond),

nevýhody: lze se dostat do finančního propadu, nelze si zvolit výsluhovou ani pozůstalostní penzi.

Do 30.6.2024 stát bude přidávat těm, kteří přispívají do doplňkového penzijního spoření více než **300 Kč** měsíčně (dříve stačilo 100 Kč). Kdo přispíval **1.000 Kč** měsíčně, dostal od státu každý měsíc maximální státní příspěvek **230 Kč**. Při spoření **3.000 Kč** měsíčně od 1.1.2017 bylo možné dostat i maximální daňovou úlevu (do 31.12.2016 stačily 2.000 Kč). Od 1.7.2024 lze získat minimální příspěvek 100 Kč od státu až při úložce **500 Kč** a maximální příspěvek 340 Kč při úložce **1.700 Kč**, **daňovou úlevu** lze získat při spoření nad 1.700 Kč až max. 5.700 Kč měsíčně viz **tabulka č. 7**.

Nově se od 1.1.2024 musí spořit 120 měsíců (dříve 60 měsíců). Možnost výběru v 60 letech zůstává. Od 1.7.2024 nebudou státní příspěvek dostávat občané pobírající starobní důchod.

Nově přibyl **dlouhodobý investiční produkt (DIP)**, který umožňují investovat rizikověji s nadějí na vyšší výnos. Bude zastřešovat investice do akcií, dluhopisů nebo podílových fondů. Při splnění podmínek pod něj mohou spadat i spořicí účty a termínované vklady. Vklady musí v DIP zůstat **alespoň do 60 let věku** a také je nelze vybrat **dříve než po 10 letech** od uzavření smlouvy.

Novinkou je též **pojištění dlouhodobé péče**. Toto pojistné si lze odečíst ze základu daně (společně s ostatními produkty do limitu 48.000 Kč ročně). Jedná se o pojistku pro případ, že se vy nebo osoba blízká (manžel/ka, rodiče, sourozenci atd.) stanete **závislí na pomoci někoho jiného**, a to kvůli dlouhodobému nepříznivému stavu. Pojišťovna Vám bude **vyplácet peníze**, nebo **zařídí umístění v pobytovém zařízení**.

Nový limit pro daňový odpočet - od roku 2024 dochází ke sloučení limitů pro odpočty na penzijní (PP) a životní pojištění (ŽP). Dosud bylo 24.000 Kč na každý produkt zvlášť. Nový limit je 48.000 Kč, ale vztahuje se dohromady na všechny produkty (PP, ŽP, DIP, pojištění dlouhodobé péče).

OSŽ má zástupce v Odborné komisi pro důchodovou reformu, která připravuje návrhy změn v dobrovolném spoření i ke stanovení hranice důchodového věku. OSŽ chce prosadit, aby se do tzv. třetího pilíře více zapojily zaměstnavatelské subjekty. Analýza PKS potvrzuje, že se daří přes kolektivní vyjednávání příspěvek zaměstnavatele dohodnout.

Reforma I. pilíře důchodového pojištění

Dne 21.6.2011 byl schválen zákon č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, tzv. malá důchodová reforma, který je novelou zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a změnil od 30.9.2011 výpočet nově přiznávaných důchodů.

Novým výpočtem důchodů chtěla vláda ČR reagovat na nález Ústavního soudu ČR. Ten v roce 2010 rozhodl, že se kvůli nízkým důchodům u občanů, kteří dosahují v aktivním věku vysokých příjmů, musí změnit způsob jejich výpočtu.

Má se tak posílit princip zásluhovosti, na úkor principu solidarity. Pro občany, kteří důchod již pobírají nebo jim byl přiznán do 29.9.2011, se nic nezměnilo.

Nejdůležitější úpravy

Novela změnila vzorec pro výpočet důchodu tak, aby občané pobírající během svého produktivního věku vyšší příjmy, také dostali vyšší důchody. Vycházelo se nově z průměrné mzdy, kdy minimální výpočtový základ se rovná 44 % průměrné mzdy. Ve výpočtu je také zaveden strop ve výši 4 průměrných mezd. Příjmy nad tento strop se nezapočítávají, ale ani se z nich neodvádí pojistné.

Prodlužování období odchodu do důchodu až do nekonečna?

Novela také upravila hranici důchodového věku postupně rostoucí až na sjednocených 67 let pro generaci narozenou v roce 1977 (**tabulka č. 1**), ale s tím, že dalším ročníkům se bude hranice odchodu do důchodu zvedat vždy o 2 x vyšší počet měsíců, o kolik roků později se narodili po roce 1977.

Od **1.1.2018** platí novela zákona, která stanoví pevnou hranici odchodu do důchodu v 65 letech pro ženy i muže.

Poslední novela zákona opět zavádí rostoucí věk odchodu do důchodu. Nejdříve od roku 2031 se má důchodový věk měnit podle doby dožití.

Postupný přechod k cílovému stavu

Vyměřované penze se snižovaly, resp. zvyšovaly postupně v průběhu cca 5 let (do roku 2014), tak bylo stanoveno tzv. přechodné období.

Vláda ČR tím chtěla přechod na diferenciaci důchodů rozložit na delší období, aby nedošlo ke skokovému snížení nebo naopak zvýšení důchodů, z důvodu vysoké nákladovosti a administrativní náročnosti.

Vyměřovací základ

Dosud výši vyměřovacího základu (VZ) a koeficientu přepočtu (KP) vyhlášovala vláda svým nařízením. Podle novely to již nebude třeba, neboť hodnoty těchto veličin se odvozují od statisticky zjištěných údajů. Vzhledem k tomu, že uvedené veličiny představují pevnou základnu, od které se odvozují parametry nejen pro důchody, je třeba, aby byly nastavovány formou obecně závazného právního předpisu. Počáteční hranicí pro určení výpočtového základu je rok 1986 (**tabulka č. 2**). Uvedená čísla se vztahují jen na starobní důchody vyměřené od 1.1.2024 do 31.12.2024.

Průměrná mzda

Jak novela definuje průměrnou mzdu? Průměrnou mzdou je pro účely této novely částka, která se vypočte jako součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje, a přepočítacího koeficientu pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Vypočtená částka se zaokrouhlí na celé koruny nahoru. Průměrná mzda takto vypočtená nesmí být nižší než průměrná mzda stanovená pro bezprostředně předcházející kalendářní rok.

Redukční hranice

Redukční hranice byly, podobně jako základní výměra, nastaveny tak, aby nedošlo k výrazným výkyvům v úrovni nově přiznávaných důchodů v porovnání s důchody dříve přiznanými. Nové řešení je blíže uvedeno v **tabulce č. 3**. Na počátku byly nastaveny 3 redukční hranice, ale od roku 2015 jsou redukční hranice již pouze 2.

Podle MPSV zohledněním většího počtu parametrů dochází k rozložení rizik a tím k posílení stability systému.

Prodlužování rozhodného období

Rozhodné období se postupně prodlužuje tak, že bude začínat rokem, ve kterém pojištěnec dosáhl 19 let věku; v řadě případů tak rozhodné období zahrne i dobu soustavné přípravy na budoucí povolání formou studia (do 31.12.2010 vysokoškolské studium), kdy zpravidla pojištěnec nedosahuje žádné příjmy. To by mělo negativní vliv na výši osobního vyměřovacího základu. K zabránění tohoto negativního dopadu se doba studia bude považovat za vyloučenou dobu.

Realizaci změny zákona dojde k postupnému zohlednění celoživotních příjmů, z nichž se též odvádí důchodové pojistné.

Období odchodu do předčasného důchodu

Podle dosud platné právní úpravy se období odchodu do předčasného starobního důchodu postupně prodlužovalo na 5 let před dosažením důchodového věku, a to již po roce 2013 u mužů. Odchod do předčasného důchodu byl možný po dosažení 60 let, je-li důchodová hranice 63 let. Od **1.10.2023** se mění úprava podmínek pro odchod do předčasného starobního důchodu tak, aby byla zachována možnost odejít do tohoto důchodu nejvýše 3 roky před dosažením důchodového věku, ale až po odpracování 40 let (= placení důchodového pojištění). Změny penzijního systému jsou celkově nastaveny tak, že předčasný odchod do penze se nevyplatí. Za každých 90 neodpracovaných dnů se důchod krátí o 1,5 %. Předčasný důchod již nebude valorizován. Návrh zpřísněných podmínek viz **tabulka č. 5**.

Reforma změnila rovněž podmínky pro pozůstalostní, tedy vdovské a vdovecké důchody

O vdovský či vdovecký důchod se musí vždy žádat. Nárok vzniká, jen pokud zemřelá osoba sama pobírala nebo měla nárok na nějaký druh důchodu. Nemají na něj nárok druh nebo družka ani registrovaní partneři. Nárok na něj zaniká uzavřením nového manželství.

Od 30.9.2011 se zrušila výplata jednorázové částky u pozůstalostního důchodu, která se poskytovala při zániku nároku na tento důchod z důvodu uzavření nového manželství, a měla motivovat k uzavření nových manželství.

Dále se zkrátila z 5 let na 2 roky lhůta pro možnost opětovného vzniku nároku na pozůstalostní důchod, pokud v minulosti nárok zanikl, ale dojde znovu ke splnění zákonem stanovených podmínek.

Valorizace důchodů

Nově přiznaná snížená penze bude valorizována, ale pouze snížený základ. Tím pádem důchodci, kterému byl přiznán důchod do 29.9.2011 a má za celou dobu pojištění stejný průměrný měsíční příjem, bude důchod valorizován více.

Novela mění i pravidla valorizace. Ta bude realizována po splnění podmínek automaticky a vláda nebude moci ovlivňovat její parametry. Zvýšení důchodů bude možné, pokud růst cen, tedy inflace, a 1/3 růstu reálných mezd za rok dosáhnou v součtu alespoň **2 %**.

Valorizace v mimořádném termínu bude realizována tehdy, pokud růst cen bude nejméně 5 %, a to 5. měsíc od takového zvýšení cen.

Valorizace se provádí vždy tak, aby výše základní výměry důchodu činila 9 % průměrné mzdy.

Od června 2023 se změnila pravidla valorizace důchodů. Valorizace důchodů v ČR podléhá zákonu o důchodovém pojištění, podle kterého je pravidelně k 1. lednu důchod zvyšován. Důchod se zvyšuje o inflaci, tedy o procentuální růst cen zboží a služeb v daném období a k tomu se navyšuje o **třetinu** (do 2023 o polovinu) růstu reálných mezd. Při vyšší inflaci během roku může dojít k mimořádné valorizaci mimo lednový termín.

Strop pojistného je dvousečný

Tzv. malá důchodová reforma také snížila stropy pro placení sociálního pojištění z 6násobku průměrné mzdy na 4násobek. Paradoxně se tak může stát, že někteří pracující s vysokým platem, kteří v budoucnu zamíří do penze, mohou na změnách v penzijním systému, které mají odrážet rozhodnutí ÚS, dokonce i prodělat.

Výchovné

Od ledna 2026 je novou složkou při výpočtu starobního důchodu tzv. výchovné. Za každé vychované dítě bude procentní výměra důchodu navýšena o **500 Kč**. O výchovné se musí požádat při žádosti o starobní důchod.

Tabulka č. 1

Důchodový věk činí u						
Rok narození	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1960	64r+2m	64r+2m	63r+10m	62r+6m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r	65r	65r	65r	63r+8m	62r+2m
1967	65r	65r	65r	65r	64r+2m	62r+8m
1968	65r	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m
1969	65r	65r	65r	65r	65r	63+8m
1970	65r	65r	65r	65r	65r	64r+2m
1971	65r	65r	65r	65r	65r	64r+8m
1972	65r	65r	65r	65r	65r	65r

“r” znamená rok, “m” znamená kalendářní měsíc

Důchod se skládá ze dvou složek, a to:

- ze základní výměry (stanovené pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělků - pro rok 2024 je to **4.400 Kč**) a
- z procentní výměry (stanovuje se individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění, minimálně činí **770 Kč** měsíčně)

Určení výpočtového základu VPZ

Pro odchody do důchodu od 1.1.2024 do 31.12.2024 ($R = 2024$) se započítávají pouze výdělky v letech 1986 až 2023 (tj. bez roku 2024). V následující tabulce č. 2 jsou koeficienty přepočtu $KP_{R/r}$ pro ty roky r , z nichž se mzda zahrnuje do výpočtu v roce R :

Tabulka č. 2

Rok	Vyloučené doby	Vyměřovací základ	Koeficienty přepočtu	Roční vyměřovací základ
r	VD_r	VZ_r	$KP_{2023/r}$	$RVZ_r = VZ_r \times KP_{2023/r}$
	(dny)	(hrubý výdělek v Kč za rok r)		(přepočtený hrubý výdělek v Kč za rok r)
1986			14,8334	
1987			14,5295	
1988			14,2056	
1989			13,8695	
1990			13,3799	
1991			11,5945	
1992			9,4673	
1993			7,5582	
1994			6,3756	
1995			5,3801	
1996			4,5438	
1997			4,1105	
1998			3,7600	
1999			3,4742	
2000			3,2592	
2001			3,0032	
2002			2,7984	
2003			2,6219	
2004			2,4587	
2005			2,3375	
2006			2,1928	
2007			2,0424	
2008			1,8886	
2009			1,8250	
2010			1,7926	
2011			1,7521	
2012			1,6973	
2013			1,6973	
2014			1,6681	
2015			1,6190	
2016			1,5563	
2017			1,4580	
2018			1,3524	
2019			1,2646	
2020			1,2173	
2021			1,1481	
2022			1,0819	
2023			1,0000	
Celkem	$\sum VD_r =$	–	–	$\sum RVZ_r =$

Do této tabulky vložíme pro každý rok r (1986 je menší nebo rovno r , a to je menší nebo rovno $R - 1$) svůj **vyměřovací základ** VZ_r (= celkový hrubý roční výdělek) a **vyloučené dny** VD_r , tj. dny, kdy jsme neplatili pojistné (neplacené volno, nemoc, bez zaměstnání, atd.). Potřebné údaje lze nalézt na formuláři „Informativní osobní list důchodového pojištění“, jehož výpis každému 1 x za rok na vyžádání poskytne ČSSZ, těm, kteří mají do důchodu méně než 5 let, tento výpis zasílají automaticky.

Neprokázané doby (tj. doby, které výpis od ČSSZ neobsahuje) je nutno při žádosti o důchod doložit, např. dodatečným potvrzením zaměstnavatele nebo obecního úřadu, maturitním nebo jiným vysvědčením, vojenskou knížkou, případně jinak (dle požadavku ČSSZ).

Vyměřovací základ VZ_r násobíme pro každý rok r příslušným **koeficientem přepočtu** $KP_{R/r}$, čímž dostaneme **roční vyměřovací základ** RVZ_r (= přepočtený hrubý roční výdělek). Součtem všech těchto výdělků dostaneme úhrn přepočtených výdělků $\sum RVZ_r$ (Kč). Součtem všech **vyloučených dob** VD_r dostaneme úhrnnou vyloučenou dobu $\sum VD_r$ (dny).

Lze snadno spočítat zadáním údajů o ročním příjmu do „Důchodová kalkulačka“ na internetových stránkách <http://www.mpsv.cz> - Cesta k dokumentu: [Domovská stránka](#) » [Důchodové pojištění](#)

Rozhodné období pro výpočet se rovná 13.879 dnům (= roky 1986 až 2023) minus vyloučené doby.

Tabulka č. 3

Období	Výpočtový základ a redukční hranice		
		Redukční hranice pro osobní vyměřovací základ <i>OVZ</i>	stanovení výše výpočtového základu <i>VPZ</i>
po 1.1.2015	1.	44 % průměrné mzdy z částky nad 1. redukční hranicí	$VPZ = OVZ = 100 \%$ 26 %
	2.	4násobek průměrné mzdy z částky nad 2. redukční hranicí	<i>již se nepřihlíží</i>
	3.	je zrušena	

Tabulka č. 3 a

Osobní vyměřovací základ <i>OVZ</i>	Výše výpočtového základu <i>VPZ</i> v roce 2021
do 19.346 Kč	$VPZ = OVZ$
nad 19.346 do 175.868 Kč	$VPZ = 19\,346 + (OVZ - 19\,346) \times 0,26$
nad 175.868 Kč	<i>VPZ se již nezvyšuje</i>

Tabulka č. 4

Pojistná doba		
1.	2019 a dále	35 let

O kolik procent bude krácen důchod při předčasném odchodu do důchodu

Počet dnů	Do 1.10.2023	Od 1.10.2023
90 a méně dnů	0,9 %	1,5 %
91 - 180 dnů	1,8 %	3 %
181 - 270 dnů	2,7 %	4,5 %
271 - 360 dnů	3,6 %	6 %
361 - 450 dnů	4,8 %	7,5 %
451 - 540 dnů	6 %	9 %
541 - 630 dnů	7,2 %	10,5 %
631 - 720 dnů	8,4 %	12 %
721 - 810 dnů	9,9 %	13,5 %
811 - 900 dnů	11,4 %	15 %
901 - 990 dnů	12,9 %	16,5
991 - 1080 dnů	14,4 %	19 %
1081 - 1170 dnů	15,9 %	20,5 %
1171 - 1260 dnů	17,4 %	-
1261 - 1350 dnů	18,9 %	-
1351 - 1440 dnů	20,4 %	-
1441 - 1530 dnů	21,9 %	-
1531 - 1620 dnů	23,4 %	-
1621 - 1710 dnů	24,9 %	-
1711 - 1800 dnů	26,4 %	-
nad 1801 dnů	27,9 %	-

Předčasný starobní důchod a přivýdělek

Nelze mít běžné zaměstnání

Při pobírání předčasného důchodu se může až do dosažení důchodového věku vydělávat jen takovým způsobem, aby výdělek nezakládal účast na důchodovém pojištění, tedy aby z vydělaných finančních prostředků nebyla povinnost odvádět sociální pojištění.

Nelze tedy pobírat předčasný důchod a současně mít zaměstnání na normální pracovní smlouvu, ani kdyby tato smlouva byla na dobu určitou nebo na krátkou dobu. Pokud se získá příjem, zakládající účast na důchodovém pojištění, musí se hned po nástupu do zaměstnání oznámit toto, spolu se zaměstnavatelem, ČSSZ v Praze a výplata důchodu se pozastaví (v případě odpracování minimálně 90 dní se následně, na základě písemné žádosti, sníží krácení důchodu).

Pracovat lze na Dohodu, podnikat, pronajímat ...

Když se pobírá předčasný důchod, je možný tento **příjem**:

- na dohodu o provedení práce,
- na dohodu o pracovní činnosti s nízkým výdělkem,
- podnikání s nízkým ziskem,
- příležitostná činnost s malým výdělkem,
- pronájem.

Dále viz:

Dohoda o provedení práce

Může se pracovat na dohodu o provedení práce (max. 300 hod. ročně) – od roku 2024 došlo ke změnám zákona. Nemusí se tak platit zdravotní ani sociální pojištění a většinou ani daň z příjmu (když se podepíše prohlášení k dani). Upozorňujeme na změny a výši příjmu od 1.1.2024 si lze vydělat max. 10.081 Kč měsíčně (se všemi příplatky), aby vám nebyl zastaven předčasný starobní důchod.

Dohoda o pracovní činnosti

Při práci na dohodu o pracovní činnosti (max. 20 hodin týdně) si lze vydělat jen maximálně 3.999 Kč za měsíc. Pokud se podepíše prohlášení k dani, nemusí se platit daň z příjmu.

Podnikání, samostatná výdělečná činnost

OSVČ (osoba samostatně výdělečně činná) si může vydělat jen do určité výše zisku (viz vedlejší činnost - za rok 2022 se jednalo o 93.387 Kč a pro rok 2023 činí maximální možnost výdělku 96.777 Kč). Musí se platit zdravotní pojištění, daň z příjmu vyjde nulová.

Privýdělek autorským honorářem

Za měsíc lze mít příjem až 10.000 Kč z autorského honoráře, který nepodléhá pojištění. Reálně lze mít více honorářů pod hraniční částkou 10.000 Kč, a to od více firem nebo dodavatelů.

Pronájem

Je možné si libovolně vydělat z pronájmu, například nemovitosti nebo auta.

Tabulka č. 6

Předčasný odchod do důchodu při dovršení						
Rok narození	muži	ženy s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1960	60r	60r	60r	59r+6m	57r+8m	56r+2m
1961	60r	60r	60r	60r	58r+2m	56r+8m
1962	60r	60r	60r	60r	58r+8m	57r+2m
1963	60r	60r	60r	60r	59r+2m	57r+8m
1964	60r	60r	60r	60r	59r+8m	58r+2m
1965	60r	60r	60r	60r	60r	58r+8m
1966	60r	60r	60r	60r	60r	59r+2m
1967	60r	60r	60r	60r	60r	59r+8m
1968	60r	60r	60r	60r	60r	60r

Základní podmínkou, která musí být splněna, je získání potřebné doby pojištění, a to doby pojištění stanovené v ustanovení § 29 odst. 1 nebo 3 zákona o důchodovém pojištění, v platném znění (v roce 2023 muselo být 35 let pojištění), v roce 2024 musí být 40 let pojištění. Nárok na tento důchod pak vzniká v závislosti na dosaženém důchodovém věku:

- je-li důchodový věk pojištěnce alespoň 63 let, může být předčasný důchod přiznán nejdříve dosažením věku alespoň 60 let, a za předpokladu, že do dosažení důchodového věku ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky nebo
- je-li důchodový věk pojištěnce nižší než 63 let, může být předčasný starobní důchod přiznán nejdříve ode dne, od kterého do dosažení důchodového věku chybí nejvýše 3 roky.

I nadále platí, že tento důchod lze přiznat nejdříve ode dne podání žádosti o tento důchod, přičemž za den vzniku nároku se považuje den, od něhož je přiznán, a v případě přiznání předčasného

starobního důchodu nevzniká nárok na starobní důchod podle ustanovení § 29 zákona o důchodovém pojištění.

Zvyšování procentní výměry při výkonu výdělečné činnosti po vzniku nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1, 2, 3 zákona o důchodovém pojištění, v platném znění (dále jen „zdp“)

a) Pojištěnci, který vykonává výdělečnou činnost i poté, co splní podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3 písm a) zdp, se zvyšuje procentní výměra jeho starobního důchodu takto:

- **nepobírá-li** starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, zvyšuje se procentní výměra za každých 90 kalendářních dnů této činnosti o 1,5 % výpočtového základu. Doba kratší 90 kalendářních dnů, která nebyla zhodnocena, se přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na důchod tehdy, pokud se tak získá celý rok pojištění, a to v rozsahu potřebném pro toto přičtení; přitom se tato doba přičte nejprve k době pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod, která se nekryje s dobou účasti pojištěnce na důchodovém spoření;
- **pobírá-li** starobní důchod **ve výši poloviny**, zvyšuje se procentní výměra důchodu za každých 180 kalendářních dnů výkonu výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu. Na rozdíl od zvýšení náležejícího za každých 90 kalendářních dnů, nelze zbytek dnů nezhodnocených pro zvýšení náležející za každých 180 dnů přičítat k době pojištění získané do vzniku nároku na důchod. Zvýšení starobního důchodu se provede **na písemnou žádost** vždy nejdříve po 180 dnech;
- **pobírá-li** starobní důchod **v plné výši**, zvyšuje se procentní výměra důchodu za každých 360 kalendářních dnů o 0,4 % výpočtového základu.

V případě, kdy zbývající dny, za které by náleželo výhodnější zvýšení, byly zohledněny v rámci zvýšení méně výhodného a následně by s nově získanými dny poživatel důchodu získal nárok na výhodnější zvýšení, přehodnocení již poskytnutého zvýšení se provede **pouze na žádost pojištěnce**.

b) Pokud pojištěnec vykonává výdělečnou činnost i poté, co splní podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 2 a § 29 odst. 3 písm. b) zdp, zvyšuje se procentní výměra jeho starobního důchodu takto:

- do dosažení doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3 písm. a) zdp se zvyšuje procentní výměra důchodu za dobu výdělečné činnosti bez pobírání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně o 1,5 % výpočtového základu za každý celý rok (tj. 365 kalendářních dnů)
- po dosažení doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3 písm. a) zdp se zvyšuje procentní výměra důchodu za každých 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti vykonávané bez pobírání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně o 1,5 % výpočtového základu.

Zvyšování procentní výměry tohoto důchodu za výkon výdělečné činnosti v době, kdy pojištěnec pobíral starobní důchod ve výši poloviny nebo v plné výši, nenáleží, a to nejen za dobu výdělečné činnosti před dosažením potřebné doby pro vznik nároku na starobní důchod podle ust. § 29 odst. 1 nebo 3 písm. b) zdp, ale i po získání této potřebné doby.

Privýdělek k důchodu: Kolik si můžete vydělat a jaké jsou daně?

V dnešní době není zvláštností, že spousta penzistů využije možnosti důchodového privýdělku. Mohou si tak vydělat pěkné peníze, které se rozhodně neztratí. Důležité je však myslet na to, že práce v důchodovém věku má svá pravidla. V následujícím článku poradíme, co je zapotřebí, abyste si mohli i v pozdním věku privydělat.

Privýdělek v důchodovém věku

Jste-li v situaci, že dostáváte **starobní důchod**, můžete si privydělat neomezeně vysokou částku. **Omezení** nastává pouze **v případě předčasného důchodu**. Vydělat si můžete jen tolik, abyste nemuseli platit důchodové pojištění.

Jaké jsou možnosti přivýdělku v důchodovém věku?

V současné době je možností přivýdělku pro osoby v důchodovém věku opravdu mnoho. Zaměříme se na nejčastější způsoby přivýdělku, mezi které patří dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti a honoráře.

Dohoda o provedení práce (DPP)

Nejčastější a také nejvýhodnější formou přivýdělávání peněz je dohoda o provedení práce. Tuto možnost využívají jak studenti na brigádách, tak i právě penzisté. Výhodou je, že můžete mít více dohod u několika zaměstnavatelů (podle novelizace zákona od 1.1.2024 si lze bez placení sociálního pojištění dohromady u více zaměstnavatelů vydělat pouze 16.130 Kč pro rok 2024). Pracovní doba je však omezena na 300 hodin za rok s výdělkem maximálně 10.081 Kč měsíčně se všemi příplatky, což je částka, kdy za vás zaměstnavatel odvede srážkovou daň 15 %, a vy se nemusíte o nic starat, dokonce ani platit sociální a zdravotní pojištění. Pojištění platíte, pokud příjem přesáhne hranici 10.081 Kč u jednoho zaměstnavatele. Podáte-li daňové přiznání, může vám stát srážkovou daň ještě vrátit díky slevě na poplatníka. Výpovědní doba u dohody o provedení práce je 15 dnů.

Dohoda o pracovní činnosti (DPČ)

Dohoda o pracovní činnosti je další velmi častou formou přivýdělku. Počet odpracovaných hodin je u této dohody omezen na 20 hodin týdně s výdělkem 3.999 Kč. Pokud příjem přesáhne tuto částku, je nutné odvést sociální a zdravotní pojištění. Pokud se rozhodnete dohodu ukončit, platí, že výpovědní lhůta je 15 dní (stejně jako u DPP).

Honoráře

Méně častým přivýdělkem jsou honoráře za příspěvky do médií. Od jednoho zaměstnavatele si tak můžete vydělat do 10.000 Kč měsíčně. Můžete pobírat honoráře od více firem i vydavatelů, souhrnná částka se z pohledu daní nesčítá. Honoráře nad 10.000 Kč za měsíc musíte uvést v daňovém přiznání. Daň z honorářů je 15 %.

Jaké jsou možnosti snížení daní v důchodovém věku?

Penzisté mohou pracovat stejně jako všichni ostatní. Mohou si vydělávat jako podnikatelé, mohou mít také hlavní pracovní poměr. Jaké slevy na dani mohou mít k těmto zaměstnáním?

V důchodovém věku si při výdělkem můžete snížit daně. Jednou ze slev je **sleva na poplatníka**, která činí **30.840 Kč** za rok (2023 i 2024). Základní sleva na invaliditu (při pobírání 1. a 2. stupně) dosahuje **2.520 Kč** za rok, rozšířená sleva na invaliditu **5.040 Kč** za rok u 3. stupně invalidního důchodu. Pokud jste držiteli průkazu ZTP/P, odečítá se měsíčně **1.345 Kč** (16.140 Kč za rok).

Penzisté mohou uplatňovat i takzvané **odečitatelné položky**, které nesnižují přímo daň z příjmů, ale takzvaný daňový základ. Jedinci tak ušetří 15 % uplatněné částky.

Pokud **darujete věci nějaké prospěšné organizaci** (charitě, církvi apod.) v hodnotě minimálně **1.000 Kč** ročně, můžete si nechat tyto dary odečíst. V případě **bezplatného darování krve** nebo krevních derivátů můžete odečíst až **3.000 Kč**.

Dalším způsobem je **penzijní připojištění**. Daňově si lze od 1.1.2024 odečíst to, co ročně uložíte mezi 20.400 Kč až 68.400 Kč (tj. **48.000 Kč**, ale pozor je to od roku 2024 společný odečet i pro životní pojištění apod.).

Pokud jste v **odborech**, můžete si svůj daňový základ snížit až o **3.000 Kč** za rok (naposledy za rok 2023). Od 1.1.2024 je tento odpočet zrušen.

Penzisté platící **úvěr na bydlení** si mohou snížit daňový základ o zaplacené úroky. Tato částka však nesmí překročit **300.000 Kč** ročně.

Novinkou roku 2023 je sleva za zastavenou exekuci. Maximální sleva na jednu zastavenou exekuci činí **450 Kč**.

Penzijní připojištění

Tabulka č. 7

	Jak se změnila státní podpora po 1.1.2013?																		
Měsíčně spoříte Kč	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	do 1500 (do 31.12.2012) do 2000 (od 1.1.2013) do 3000 (od 1.1.2016) do 5700 (od 1.7.2024)	
Příspěvek Kč od státu do 2012	50	90	120	140	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	slevu na dani z příjmu
Příspěvek Kč od roku 2013	0	0	90	110	130	150	170	190	210	230	230	230	230	230	230	230	230	230	slevu na dani z příjmu
Příspěvek od státu od 1.7.2024	0	0	0	0	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320	340	slevu na dani z příjmu	

Předdůchody

Na základě dlouhodobého a cíleného úsilí OSŽ, které požadovalo pro zaměstnance na železnici možnost odchodu do předdůchodu bez následného snižování řádné penze, předložilo MF ČR a MPSV ČR tripartitě (RHSD) materiál o řešení předdůchodů. Materiál vznikl na základě koordinovaných požadavků OSŽ a odborových centrál. Byl navržen tak, aby minimálně zatěžoval účastníky, zaměstnavatele i stát. Byl projednán v tripartitě i ekonomickými ministry. Dne 23.2.2012 byl schválen plenárním jednáním tripartity, 13.6.2012 byl schválen vládou ČR, dne 26.9.2012 Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR a dne 25.10.2012 v Senátu ČR. Dne 12.11.2012 zákon podepsal prezident ČR. Zákon tak vstoupil v platnost k 1.1.2013.

Předdůchody se platí z peněz naspořených do **III. pilíře** důchodového systému v účastnickém fondu, který je tvořen:

- a) vlastním spořením účastníka,
- b) příspěvkem zaměstnavatele (na železnici odstupňován podle kategorií),
- c) příspěvkem státu a
- d) navíc je daňově zvýhodněný.

Podle zákona účastníci mohou odcházet do penze nejdříve 5 let před dosažením řádného důchodového věku při naspoření cca 763.000 Kč a nejpozději 2 roky při naspoření cca 305.000 Kč a v roce 2024 splnění podmínky min. 40 let pojištění. Příspěvky zaměstnavatele na předdůchody (doplňkové penzijní spoření) se dojednávají kolektivní smlouvou nebo vnitřním předpisem zaměstnavatele, na němž záleží, které kategorie zaměstnanců a do jaké míry zvýhodní prostřednictvím poskytnutí příspěvku.

Doba strávená v předdůchodu se pro výpočet řádné penze započítává jako **doba vyloučená**¹ a předdůchod musí být **minimálně ve výši 30 % průměrné mzdy**². To má zabránit tomu, aby se lidé v předdůchodu propadali do sociální sítě. **Zdravotní pojištění** bude platit za „předdůchodce“ jako za „státního“ pojištěnce stát.

Příspěvek na předdůchody si **zaměstnavatelé** mohou **započítat** jako nákladovou položku. Na straně **zaměstnanců** pak je **osvobozen** od daně z příjmů a k účastnickému příspěvku budou dostávat státní příspěvek. **Limit** osvobození příspěvků zaměstnavatele od daně z příjmů je **50.000 Kč** na jednoho zaměstnance.

Do předdůchodu se může vstupovat nejdříve **5 let** (60 měsíců) před dosažením důchodového věku, určeného zákonem o důchodovém pojištění, nárok na jednorázové vyrovnání vznikne až dosažením důchodového věku podle téhož zákona. Podmínkou je spoření v účastnickém penzijním fondu.

Čerpání peněz z životního pojištění nebo stavebního spoření neprošlo do konečné podoby zákona.

Penzijní společnost nebo pojišťovna vyplácející rentu z doplňkového penzijního spoření **je povinna**, na žádost příjemce renty, vydat mu potvrzení o datu počátku čerpání renty, která musí splňovat tato **kritéria**:

- a) čerpání končí nejdříve dosažením důchodového věku,
- b) k výplatě dochází měsíčně (nejméně 24 měsíců) a nelze ji přerušit ani pozastavit,
- c) je vyplácena v neklesající výši a
- d) jednotlivá splátka dosahuje výše alespoň 30 % průměrné mzdy.

Dále je povinna prostřednictvím Centrálního registru pojištěnců oznámit zdravotní pojišťovně datum počátku čerpání renty.

¹ **vyloučená doba** je doba, která se vylučuje pro účel stanovení osobního vyměřovacího základu, její vyloučení brání rozmělnění výdělků dosažených pojištěncem;

² **za průměrnou mzdu** se považuje částka, která se vypočte jako součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje, a přepočítacího koeficientu pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu; zaokrouhluje se na celé koruny nahoru, pro rok 2024 činí **42.427 Kč** (cca 12.729 Kč na měsíc pro předdůchod);

Ukončení penzijního připojištění, nově doplňkového penzijního spoření

Ukončení doplňkového penzijního spoření je možné několika způsoby: jednorázovou výplatou (platí se 15 % daň z příspěvků zaměstnavatele), dále starobní penzí, invalidní penzí, výsluhovou penzí nebo pozůstalostní penzí, u účastnických fondů ještě výplatou předdůchodu.

Při podpisu smlouvy (zahájení spoření) si každý mohl určit způsob, jakým řádně ukončí toto spoření na penzi, tzv. strategii spoření. Každá penzijní společnost nabízela několik různých strategií spoření, ze kterých si pojištěnci vybírali. V současné době se ukončení penzijního spoření stalo pro mnoho zaměstnanců aktuálním. Pokud se ukončí penzijní spoření výplatou jednorázové platby, pak se z příspěvků zaměstnavatele a z výnosů zaplatí vždy 15 % daň z příjmu. Neplatí se při výplatě formou různých penzí (starobní, výsluhová atd.).

V případě, že je v penzijním plánu určeno ukončení spoření výplatou jednorázové částky a je snaha tuto daň neplatit, je třeba změnit strategii spoření na výplatu formou penze. Nově je tato lhůta minimálně 10 let, pak se neplatí daň ani z příspěvků zaměstnavatele ani z výnosů.

Záleží na každém jednotlivci, jak nezbytně finanční prostředky z penzijního připojištění potřebuje, zda si změni jednorázovou výplatu na penzi. Tato může být vyplácena měsíčně, čtvrtletně nebo pololetně, ale i v ročních splátkách.

V případě, že smlouva byla uzavřena v počátcích existence penzijního spoření a končí ke dni dosažení 50 let věku, pak se doporučuje, z této smlouvy vybrat jen výsluhovou penzi a smlouvu nechat dál pokračovat, až do odchodu do řádného nebo předčasného důchodu. Výhodou v tomto případě je, že se smlouva může kdykoli vypovědět bez rizika sankcí. Podobný postup se doporučuje i u smluv končících při dosažení 60 let a při hranici odchodu do důchodu vyšší než 60 let.

Přehled základních rozdílů mezi oběma typy fondů

	Transformovaný fond	Doplňkové penzijní spoření
likvidita - kdy lze vybrat	v 60 letech (starší programy i dříve)	nejdříve v 60 letech a po 120 měsících (od 1.1.2024)
likvidita - forma výběru	jednorázově (daní se příspěvek zaměstnavatele), doživotní renta (starobní), výsluhová penze	jednorázově (daní se příspěvek zaměstnavatele), renta na určitou dobu (min. 3 roky), koupě anuity (renty) u pojišťovny, předdůchod
likvidita - 1/2 lze vybrat po 15 letech spoření	ano	ne
likvidita 3 měsíce	ano, ale ztráta státních příspěvků a daňových úlev	ano, ale ztráta státních příspěvků a daňových úlev
likvidita v případě úmrtí	pozůstalost = celá částka	pozůstalost bez státních příspěvků
investiční strategie	povinně konzervativní	konzervativní až dynamická
garance nezáporného zhodnocení v každém kalendářním roce	ano	ne
oddělení majetku účastníků a správců	už ano	ano
poplatky	0,8 % + 10 % z výnosu	1 % + 15 % z výnosu
dotace státu	90 Kč - 230 Kč/měsíc dle výše úločky	100 Kč - 340 Kč/měsíc dle výše úločky od 1.7.2024
daňová úleva	při úložce nad 1.000 Kč/měsíc, až 24.000 Kč/rok - snížení daňového základu	při úložce nad 1.700 Kč/měsíc, až 48.000 Kč/rok - snížení daňového základu od roku 2024
předdůchod	ne	ano, při splnění podmínek

Přestoupit od penzijní společnosti k jiné penzijní společnosti je možné, ale podmínka je minimálně 60 měsíců před ukončením smlouvy, a navíc již nelze přejít k transformovanému fondu, ale do penzijní společnosti, která již nezaručuje výplatu 100 % nasporených prostředků.

Nejčastější otázky a odpovědi

1. *Co je to předdůchod?*

Do takzvaného předdůchodu lze odejít před zákonem stanoveným důchodovým věkem. Musí být dostatečně naspořeno v novém penzijním fondu, ve III. pilíři. Předčasně si tak předdůchodci začínou čerpat peníze, které si sami do té doby spořili.

2. *Je nějaký rozdíl mezi předčasným důchodem a předdůchodem?*

Předčasný starobní důchod je vyplácený ze státního důchodového systému (tedy toho, kam přispívají všichni zaměstnanci ze svých výdělků). Předčasností se ale vyplácený důchod velmi krátí, a to i po dosažení důchodového věku. Naopak předdůchod je vyplácený z osobních úspor (III. pilíř) a starobní důchod se nekrátí.

3. *Proč stát zavádí předdůchody?*

Protože rostou problémy s pracovním uplatněním občanů v předdůchodovém věku. A když jdou do předčasněho důchodu, starobní penze se jim výrazně sníží. Naopak při využití předdůchodu se snižuje jen o neodpracované roky. Podle odhadu MPSV by člověk s průměrným příjmem, který by využil maximální dobu předdůchodu, měl starobní penzi o 2.500 až 3.000 Kč vyšší než občan v předčasném důchodu.

4. *Jak to, že je předdůchod výhodnější?*

Protože za občana, který splní podmínky úspor a použije je na předdůchod, bude stát po celou dobu platit zdravotní pojištění. Tato doba se mu přitom započítá do výpočtu klasické penze, jako kdyby pracoval. Předčasným důchodem se mu naopak starobní důchod krátí.

5. *Co když budu v předdůchodu a najdu si práci? Mohu předdůchod nějak přerušit?*

Předdůchod přerušit nelze, ale pokud si najdete práci, pak při předdůchodu můžete pracovat bez omezení. Výplata dohodnuté dávky bude stále pokračovat.

6. *Kolik si musím naspořit, abych mohl jít do předdůchodu?*

Podle zákona to musí být minimálně 30 % průměrné mzdy³. Tu pro důchodové pojištění vyhláší ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) a každý rok se mění. V roce 2024 je vyměřovací základ 42.427 Kč měsíčně. To znamená, že nyní by musel zájemce o předdůchod, který by čerpal 5 let, našetřeno nejméně 763.000 Kč. Na nejkratší, tedy dvouletý předdůchod, by stačilo 305.000 Kč.

7. *Kde bude nutné mít peníze, aby se předdůchod dal získat?*

Na účtu některého z účastnických fondů ve III. pilíři, které začaly fungovat od ledna 2013. Klienti původních penzijních fondů, kteří budou chtít předdůchod, musí úspory převést do nového fondu. Převod trvá min. 2 měsíce. Částku, kterou je výplata předdůchodu podmíněna, může zájemce do penzijního fondu i jednorázově doplatit.

8. *Od kdy je možné si o předdůchod požádat a koho?*

O předdůchod si lze požádat od 1.1.2013, a to ve své penzijní společnosti. Peníze bude vyplácet buď penzijní společnost, nebo životní pojišťovna podle typu dávky, která bude zvolena.

9. *Lze přejít z předdůchodu do předčasněho důchodu?*

Nelze, předdůchod lze ukončit až dosažením řádného důchodového věku, ale lze být současně v předdůchodu a zároveň v předčasném důchodu.

10. *Váže se předdůchod na určitý počet odpracovaných let?*

Takové omezení v zákoně není. Omezení je dané jen velikostí úspor, a samozřejmě dosažením věku o pět let kratšího, než je odchod do starobního důchodu. Například, pro občana, který by v roce 2024 mohl jít do starobního důchodu v 64 letech, je předdůchod dostupný od 59 let.

³ Pro rok 2024 činí průměrná mzda 42.427 Kč (měsíční částka pro předdůchod je 12.729 Kč).

11. Kdo smí prodávat důchodové fondy?

Investiční zprostředkovatelé, včetně bankovních a penzijních společností a jejich vázaní zástupci, kteří k tomu mají příslušnou licenci. Zkouška potvrzující odborné kvality k tomuto prodeji je vyžadována od června 2013.

12. Do jakých fondů lze investovat?

Jde o 4 různé rizikové fondy: fond státních dluhopisů, konzervativní fond, vyvážený fond a dynamický fond.

13. Lze měnit strategii a přestupovat mezi fondy?

Ano, změna fondu a tím i strategie jednou ročně je bezplatná, za častější změny se platí 500 Kč. Je možné změnit i penzijní společnost, po 5 letech bezplatně, za dřívější změnu zaplatíte 800 Kč.

14. Jak důchodová reforma mění systém penzijního připojištění?

Důchodová reforma přináší jak změny teoretické, mezi ně patří třeba nové názvosloví, tak změny ryze praktické, kterých si všimnou všichni. Penzijní připojištění se nově od roku 2013 nazývá doplňkovým penzijním spořením a je součástí tzv. III. pilíře důchodového systému. Jednotlivé pilíře jsou definované takto:

- I. pilíř - státní důchod,
- II. pilíř - penze z dobrovolného fondového penzijního spoření - zrušen k 1.1.2016,
- III. pilíř - vlastní úspory.

Staré penzijní fondy byly v průběhu roku 2012 transformovány, nově vznikly na tzv. účastnické fondy. Ty mají nové podmínky. Změnila se výše státních příspěvků a přibyla možnost volby investiční strategie, která s sebou nese i další změnu - již není garantováno nezáporné zhodnocení. Výše zhodnocení bude záviset právě na zvolené investiční strategii. V neposlední řadě už od roku 2013 není nabízena tzv. výsluhová penze, která umožňovala výplatu spoření před dosažením věku 60 let.

15. Co je to odbytné, kdy na něj mám nárok a v jaké výši je tato dávka stanovena?

Nárok na odbytné vzniká po zaplacení příspěvků za období 12 kalendářních měsíců a dodržení trvání smlouvy po dobu minimálně 12 měsíců. Odbytné zahrnuje příspěvky účastníka, třetí osoby, zaměstnavatele a výnosy z nich. V případě, že smlouva o penzijním připojištění u penzijního fondu trvá méně než 60 měsíců, je částka určena k výplatě snížena o sankci ve výši 800 Kč. O odbytné je třeba písemně požádat. Podpis účastníka na žádosti musí být úředně ověřen. Smlouva je ukončena s dvouměsíční výpovědní lhůtou, přičemž tato lhůta plyne od prvního dne měsíce následujícího po obdržení žádosti.

16. Kdy dosáhnu nároku na penzi a jak se penzijní připojištění ukončuje?

Nárok na penzi je dán penzijním plánem. Standardně vzniká po dosažení věku 60 let. Po dosažení nároku na penzi je možné požádat o výplatu penze nebo jednorázového vyrovnání místo penze, prostřednictvím formuláře, který najdete na stránkách penzijních fondů obvykle pod názvem "Žádost o výplatu penze z penzijního připojištění" nebo "Žádost o výplatu jednorázového vyrovnání". Podpis účastníka na žádosti musí být úředně ověřen. Smlouva může být ukončena k poslednímu dni měsíce, ve kterém je žádost doručena na adresu penzijního fondu. Je třeba zdůraznit, že po dosažení nároku na penzi není nutné penzijní připojištění ukončovat a je možné pokračovat v placení příspěvků a o ukončení smlouvy a výplatu prostředků požádat kdykoli v budoucnu.

17. Mohu si odečíst příspěvky na penzijní připojištění z daní?

Ano, nárok na daňovou úlevu získává ten, kdo na svou smlouvu penzijního připojištění zaplatí za zdaňovací období (kalendářní rok) více než 20.400 Kč. Částku přesahující 20.400 Kč je potom možné odečíst od základu daně. Nejvyšší povolený daňový odpočet je 48.000 Kč za rok od roku 2024. Optimální výše příspěvku, která zajistí v součtu jak požadovanou výši daňového odpočtu, tak připsání maximálního státního příspěvku, je platba 5.700 Kč měsíčně (tedy 68.400 Kč ročně).

18. Co znamená I. pilíř v důchodové reformě?

Je to starobní penze, kterou vyplácí stát.

19. Jak se od ledna 2013 jmenuje penzijní připojištění?

Říká se mu doplňkové penzijní spoření.

20. Bude stále fungovat I. pilíř (průběžný důchodový systém)? A bude se do něj nadále platit?

První pilíř bude fungovat i nadále a odvody z mezd do něj budou stále povinné. Na zvážení každého zůstane, zda spoléhat výhradně na tento pilíř. Při pohledu na vývoj veřejných financí a malou odpovědnost politiků v dlouhodobém horizontu se to nedoporučuje.

21. Jaký je rozdíl mezi předčasným důchodem a předdůchodem?

Předčasný důchod

Před dosažením důchodového věku mohou lidé požádat o předčasný starobní důchod. Do předčasné penze může jít občan v závislosti na ročníku narození o **3 roky** (od 1.10.2023) až o **5 let** dříve (do 30.9.2023). Nevýhodou je, že důchod zůstane trvale krácen. Penze se krátí o 1,5 % za každých i započatých 90 kalendářních dnů dřívějšího odchodu, a to tím víc, čím dříve před dovršením důchodového věku občan o předčasnou penzi požádal. Zahájení výplaty 3 roky před důchodovým věkem může podle výše důchodu znamenat jeho trvalé krácení až o 20,5 %. Nezbytnou podmínkou pro přiznání předčasného starobního důchodu je, aby pojištěnec ke dni přiznání této dávky měl již získanu dobu pojištění 40 let potřebnou pro nárok na předčasný starobní důchod (od 1.1.2024). V předčasném důchodu zůstávají jízdni výhody za splnění podmínek.

Předdůchod

Nevyplácí se ze státního rozpočtu, na předdůchod si musí člověk naspořit sám. Pro výplatu před důchodovým věkem je nutné mít naspořeno tolik, aby měsíční splátka dosáhla alespoň 30 % celorepublikové průměrné mzdy. Výplatu nelze přerušit nebo pozastavit, pokud se v průběhu čerpání člověk vrátí do práce, předdůchod se vyplácí dál. Stát platí po celou dobu čerpání předdůchodu za pojištěnce zdravotní pojištění. Po dobu předdůchodu jsou pozastaveny jízdni výhody, ale po přiznání řádného starobního důchodu se vnitrostátní jízdni výhody na požádání vrátí za splnění podmínek pro jejich držení v důchodu. Zaměstnanci ČD si mohou v době předdůchodu kupovat libovolné množství „průkazů pro bezplatnou jízdu“.

22. V kolika letech je možný odchod do předdůchodu - nejdříve v 60 nebo i dřív?

I dříve, je-li to pět let před řádným důchodem, je to však nevratné rozhodnutí, a musíte mít na předdůchod naspořeno! Přerušit nebo ukončit vyplácení předdůchodu předčasně není možné, rozhodnutí o výplatě této dávky je nevratné.

23. Musím odejít na „celé roky“ nebo můžu odejít např. 2 a čtvrt roku před řádným důchodem?

Odejít mohou do předdůchodu kdykoliv mezi 2 - 5 lety před nárokem na řádný starobní důchod, podmínkou jsou celé měsíce a naspořená finanční částka.

24. Když mám naspořeno, stačí ty peníze doložit nebo je musím dát do nějakého fondu/na nějaký účet?

Při čerpání předdůchodu je nutné mít naspořeno na doplňkovém penzijním spoření (penzijní připojištění je potřeba přeměnit u penzijního fondu na doplňkové penzijní spoření) takovou částku, aby měsíční výplata z předdůchodu činila alespoň 30 % průměrné mzdy stanovené MPSV. Můžete si spořit postupně nebo také můžete peníze na účet penzijního spoření složit jednorázovým vkladem. Je však nutné dodržet minimální dobu spoření, která je 5 let!

25. Můžu si v té době přivydělávat?

Kdykoliv během pobírání předdůchodu lze začít opět pracovat nebo vykonávat výdělečnou činnost.

26. Lze být současně předdůchodcem a předčasným důchodcem?

Lze, ale nemá tato verze logické opodstatnění. Do předdůchodu lze jít 5 let před řádným důchodem, pokud máte naspořeno a nelze jej přerušit, pak stát platí sociální a zdravotní

pojištění. Do předčasného důchodu lze nyní jít nejdříve v 60 letech, ale nejdříve 3 roky před řádným starobním důchodem, a to způsobí do budoucna krácení důchodu (až o 20,5 %).

27. Co (v jakém časovém předstihu a kde) si musím před nárokem na řádný důchod zařídit (oznámit, nahlásit apod.)?

Před nárokem na řádný starobní důchod si je třeba požádat na ČSSZ o výpočet důchodu k datu, které dle zákona vychází, a to nejlépe 3 měsíce předem.

28. Co (v jakém časovém předstihu a kde) si musím před odchodem do předdůchodu zařídit (oznámit, nahlásit apod.)?

Zaměstnavateli se musí oznámit min. 2 měsíce předem úmysl odchodu do předdůchodu (výpovědní lhůta dle ZP), zdravotní pojišťovně a ČSSZ tuto skutečnost nahlásí penzijní společnost nejpozději v den vyplacení 1. splátky předdůchodu elektronicky a předdůchodci písemně.

Min. 2 měsíce před odchodem do předdůchodu se musí dát výpověď penzijní společnosti s uvedením důvodu /úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu ze všech prostředků účastníka - zákon č. 427/2011 Sb. § 6 - (1) a § 8 c)/. Samozřejmě předem je třeba si zjistit, kolik je na penzijním spoření na tento účel finančních prostředků. Dotaz na penzijní společnost lze dát elektronicky nebo písemně, ta musí do 3 dnů dle zákona odpovědět. Teprve pak lze požádat o vyplácení předdůchodu. Pokud máte spoření u starých penzijních fondů, je třeba ještě o minimálně 2 (lépe 3) měsíce před oznámením odchodu do předdůchodu zaměstnavateli požádat o převod naspořených prostředků do nových penzijních fondů (převod někdy trvá i déle).

29. Kdy nebudu platit daň z příspěvků zaměstnavatele ani z výnosů?

Pokud si necháte vyplácet rentu nebo penzi po dobu nejméně 5 let, pak neplatíte daň z příspěvků zaměstnavatele. V případě, že si necháte vyplácet penzi nejméně po dobu 10 let, pak se neplatí ani daň z výnosů. V případě výplaty penze na dobu určitou a nedožítí se konce výplaty, stávají se zbylé finanční prostředky předmětem dědictví.